

Móti jólum á Føroya Læraraskúla 1965

Desember osaði av frost-veðri. Lúðurin á Tórshavnar skipasmíðju negldi lötunnar fastar í tann klára himnin, ið lá yvir tann duldarfulla høvudsstaðin. Hann blásti ein reinan tóna út í tann tóna heim og rópaði á lúðurin á Børðini og á Molanum: »Hoyra tit meg, eg blási hvønn dag, meðan tit bert blása í mjørka og slav-toku. Eg eri tann einasti lúðrasveinurin, ið blási jól-ini inn í oyruni á býarborn-unum í høvudsstaðnum dag um dag og viku eftir viku. Sunnudag haldi eg heilagt. Tá lurti eg eftir klokkin í Havnarkirkju og haldi sam-an hendir og hvíli meg til tað næsta tórnið.«

Skipini, ið lógu fyri teymi á Vestaru vág isaðu í og tóku hendurnar upp um oyruni, tá ið lúðraljóðið gnelti. Orð-ini vóru ikki so nógv, lúður-in gav henda stoytin av og á og minti á klókkuna, sum forkaði seg fet fyri fet móti jólum og jólafrí. Klokkan í tórnum í Havnarkirkju kundi verið í fam-ilju við lúðurin á Tórshavn-ar skipasmíðju, men hon var meira fjølltáttad og musi-kalskari enn spæliverkið hjá Kjørtani Mohr.

Ingálvur av Reyni hevur lýst tórnið í Havnar kirkju so stásliga í onkrum av sín-um túsjetekningum. Tróini í Bókhandlinum kitlaðu gluggarnar og grastekjuna á tí fagra stað bygninginum á Aarvegnum og túsjetekningarnar pilkaðu við klókkuna í tórnum á kirkjunni. Her var sötur vetrarangi í hesum tekningum. Jólíni sveimaðu uppi yvir flagtekjuna og klókkuljóðið og lúðurin á Tórshavnar skipasmíðju mangan seg upp í hetta

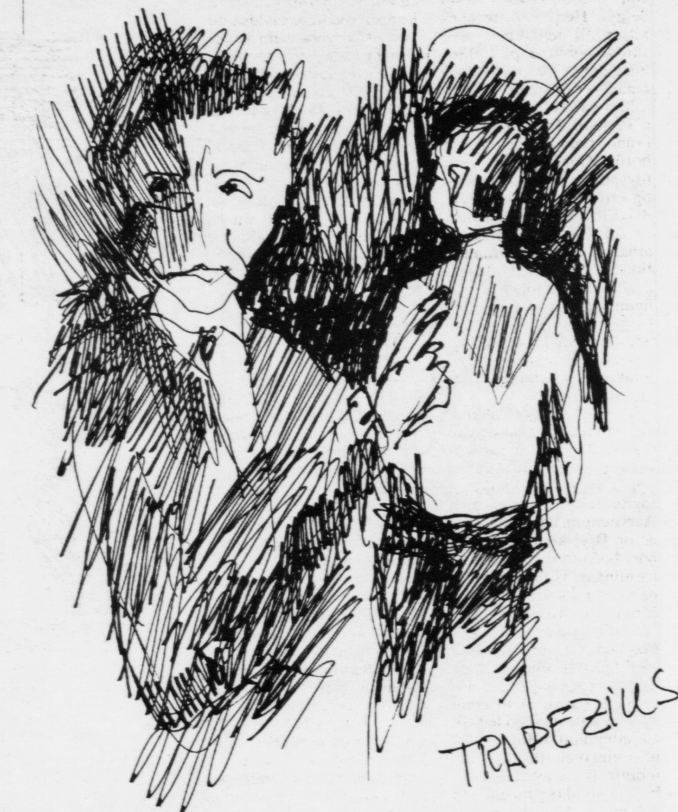
vetrarljósið sum krókur og líkja – árla og síðla. Havn-in rætti sínar hendur upp ímóti tí bjarta vetrarljósin-um og heilsaði tí við síni barnsligu rødd. Soleiðis kundi tú standa og stara at hesi túsjetekning, men tá ið tú vart á Føroya læraraskúla og sat í Miðstovuni og sá greinarnar, tórnið og hoyrði lúðurin, fekst tú hetta rist í hugan sum tað reina bláls-ið.

Miðstovan var fjálg at sita í. Hon gav tær yvirflóð av vetrarljósi, sum himnin goymdi at handan tekju og greinar við Bókhandlin. Tórnið sparkaði aldri til tað turkislitla ljósið, sum spák-aði sær yvir Reynið og Nólsoyna. Tað rannsakaði hvørt mansbarn, sum á sín-um morguntótingum stundaði til arbeiðis. Sjálvt lúður-in á Tórshavnar skipa-smíðju snekkti við, tá ið væl-dæmdar ljósglæmur lituðu gluggarnar á Sjómansheim-inum og tóku saman um Perluna í sínum ljóst grøna, bylgjuga haldi. Havnin var koralitt ein slíkan morgun, og eingin var morgunljótur ella morgunljót, tí jólíni vóru í hondum.

Litla oyggj lá so friðsæl í tí svarta asfalhvíninum. Onkuntíð kundi tú standa oman brim á hesi oyggj og hyggja at veðri og vindi, meðan alda og streymur tóku saman um oynna, og huldú hana inni í skúmi og brimgangi. Hetta var land-brim av fólki, ið tysjaðu oman og niðan eftir Aarvegnum. Men tá ið jólíni nærkaðust, kendi hon á sær, at okkurt var í vænti, sum sælaði lötuna við ljómi av einari aðrari verið. Eitt hol var í Litlu oyggj. Hetta var

ikkí nakað gosop, men tó so, her skuldi jólatræið pot-ast niður í og skuldu grein-arnar leggja seg út yvir oynna og fjálga um hetta stað, meðan høgtíðin legði seg út yvir staðin. Ikki at tala um ljóspurnar, sum lýstu oynna upp í sínum jólaskrúð. Hon lá har og var ein mentanardepil í tí svarta bikhavinum, sum størsta partin av árinum var eins og nakin sum Litla Dímun, men hon goymdi at havnar-spekingunum, sum dag og dagliga steðgaðu upp á oynni og tosaðu sít kosm-iska mál um bókmentir og list. Tá ið undgómurinn eftir dans floymdi oman eftir Aarvegnum, var hon alloðin av ljóðkátum gentum og dreingjum. Hon hugdi við sínum oyggjareygu at hesi gongu og vælsignaði hesi børn. Hetta vóru trýssára tannáríngar og eitt sindur eldri undgómur, sum vóru komin av bygd, at nora um vitið og vitanina í høvuds-staðnum. Hetta vóru børn frá teimum fróðu seksti ár-unum, sum skuldu broyta verðina og geva eina nýggja innsprænging til tað alheims-ljósið, sum skuldi lýsa frá Place de Republique í Paris og til Litlu oyggj á Aarvegnum í Havni.

Jólatræið á Aarvegnum á Litlu oyggj gav undgóm-inum stjørnur í eyguni, og tá ið Frelsunarherurin við Óla í Horni á størtrummu fór oman Aarvegin og Kalli spældi so listiliga á sína korn-nett, var tann andaligi heim-urin drigin nærri at tí bik-svarta asfalhvíninum. Mur-elðurin í gluggunum á Bók-handlinum livdi við í tón-leikinum. Her stóðu fólk og lurtuðu. Gluggaljósið

spældi sær aftan kropparnar á býar- og bygðarfólkinum, sum stóðu framman fyri Bókhandlin og styttu sær stundir við at lurtu eftir tón-leikinum og tí livandi orð-inum. Jólatræið stóð stint og steyrætt í síni heimsdø og festi orð og tónleik á grein-arnar eins og jólatræið á Place de Republique gjørdi upp undir jól.

Ein bygningur í Havnini, sum hevði sín serliga alsk millum næmingarnar á Læraraskúlanum, var Perlun. Hon var ikki borin í heim í hjálmi. Hevði hon tað, hevði hon staðið enn tann dag í dag. Hon var eins og eitt av hesum pakkhúsum úti á bygd, sum var reist um aldarskiftið. Minti eitt sindur um Stórhus í Fuglafirði ella Turkishúsið hjá Haraldsen, sum stóð heimi á Bugn-um í heimbygdini. Vit, sum sötú í Miðstovuni og vóru komnir væl áleiðis við lær-arútbúgvningini, vælsign-aðu hetta hús upp undir jól. Ikki hevði húsið varhugan av at okkurt var út yvir tað vanliga, men gluggarnir spegluðu sær í glámlýsinum frá jólatrænum og smírdust. Hetta sötú vit og vatn rann úr tonnnum, tí innanveggja vóru heimsins bestu kotu-lettir ið hugstast kundu bras-aðar.

Martin Holm gekk og stundaði aftur og fram mill-um bórðini og greiddi frá um fimleik og fimleikateori. Hann oysti út við teimum musikalsku latínsku nøvn-unum um musklafesti og musklabunti. Um trapezius, hettumuskul og ikki at tala um Sternocleidomastoideus. »Hoyr tú Sverri lat teg úr oman beltið, lat ogum siggja tín nakna kropp og trapezius?« Sverri Jacobsen

lat seg úr og stillaði seg framman fyri svartotaluvi og vísti sín atletiska kropp. Martin Holm við sínum eggjandi fimleikasneri kom fram at hesari atletisku, gresku standmyndini, hóast hon var úr Havni. »Siggja tygur, Sverri er ítróttarmaður burturav, tygur siggja teir somu musklarnar á kropp-inum, sum je havi umrøtt.« Martin Holm vísti okkum veruliga, hvor hesir vóddar lógu. Men sigast má, at lítið varð skettað um hesa gongd, tí tankarnir vóru inni á Perluni, har sum tær stóru, feitu, væl-kraðandi og væl brasaðu kotulettirnar vóru – jólakotulettirnar. Alt var ein vavgreitur í hoylanum: Hettuvóddar, trapezius og jólakotulettir – og so hasin merkiligi vóddin: Sternocleidomastoideus. Vit vælsignaðu Sverra og hesa griksku standmyndina, sum Martin Holm hevði livandi-gjørt fyri okkum. »Tygur, sum eru av bygd, hava óv-æd heilt aðrar vóddar, sum tit hava brúkt í heimbygd tykkara. Men je skal venja tykkum í fimi og fimleiki, so tykkara líkam eisini kem-ur at siggja eins gott úr sum hjá Sverra gamla.«

Sverri lat seg í aftur og setti seg niður. Tankin festi seg í gluggakarmarnar á Perluni og tú næstan reisti teg upp og rópti: »Rætt mær eina Perlukotulett!«

Havnin var næstan sum tann ævigi staðurin, sum sungid er í tí Heilaga staðnum. Havnin var tilevnað av nærslagnum fólki, har ikki so fá høvdu sínar røtur av bygd. Havnin var bert ein stór bygd. Hon varð ovur-vaksin í okkara eygu, men hon var fjálg og ikki so ber-lig, sum tú mangan kundi

kenna tað úti á bygd. Her var Hafnia, Sjómansheimið, hjá Fossá, Gistingarhúsið í Litlu tvørgøtu, hjá Ellings-gaard, Magnus Barentsen, matstovan í Grim Kamb-ansgøtu, Kaffeteria og Perlun. Her vóru verðarnir etnir á morgni og seint á kvøldið. Inn- og útsúður av bygd-fólki fór um hesar gáttir og vóðu tey væl viðfarin av teimum, sum stílaðu fyri. Ikki at taka nakað frá nøkr-um, so vóru kotulettirnar á Perluni eins góður biti sum konubiti á einum væl-vaknum tjógv. Tað var fastur táttur at seta kósina oman á Perluna okkurt kvøldið upp undir jól, tá ið tú hevði gott blóð, og lagið var gott.

Upp undir jól í seksti ár-unum í Tórshavn vóru satt at siga jóladagar. Havnin var ikki so strongd, sum hon er í dag. Tú visti, at jólíni vóru í hondum, men ikki var jóladámarin drivin í mammon og stakkalastási. Nei, her var tann reina mentan av ektaðum kær-leiksili til Havnina og henn-ara býarborn og tað bygd-arfólk, sum fóru um tún og stræti upp undir jól. Tey kendu eisini rákan av hes-um anda. Og her var ikki at gloyma tann stóra kotulettin á Perluni, og her leitaðu ikki einans býarbornini inn, men eisini bygðadreingir, sum skuldu hava eitt gott kvøld.

Jólíni 1965 vóru einki undantak. Jólakaggin var komin, sum tú vart parteig-ari í. Bytt varð á skinninum. Ein lyfti annar lætti – faldad og bytt, og tú vart errin av hesum fáu dropum, sum tær fall í lut. Ikki var tað nógv, men so mikið at kotulettin á Perluni kom at krassa sum satt listimetri. Hon var drigin

